

"Қазақстан және Орталық Азия тарихы институты"
жауапкершілігі шектеулі серіктестігі

Scientific Journal

"CENTRAL ASIAN COURIER"

"ОРТАЛЫҚ АЗИЯ КУРЬЕРІ"

ғылыми журналды

Научный журнал

"ЦЕНТРАЛЬНО-АЗИАТСКИЙ КУРЬЕР"

1 № 1 (2025)

EDITOR-IN-CHIEF

Zhumatay Samat — General Director of the Institute of History of Kazakhstan and Central Asia (Kazakhstan).

Azmukhanova Aiman — Candidate of Historical Sciences, Associate Professor (Kazakhstan).

Deputy Editor-in-Chief:

Cherepanov Konstantin — Candidate of Historical Sciences, Leading Researcher, Head of the Department of the History of Kazakhstan in the 20th Century at the Ch.Ch. Valikhanov Institute of History and Ethnology, Committee of Science, Ministry of Science and Higher Education of the Republic of Kazakhstan (Kazakhstan).

EDITORIAL BOARD:

Abazov Rafis — PhD, Adjunct Professor, Columbia University; Vice-Rector for International Cooperation, Kazakh National Agrarian Research University; Director, Institute for Green and Sustainable Development; Coordinator, MBA Program.

Abdyrakhmanov Tolobek — Doctor of Historical Sciences, Professor, Corresponding Member of the National Academy of Sciences of the Kyrgyz Republic, Zhusup Balasagyn Kyrgyz State University (Kyrgyz Republic, Bishkek).

Abil Yerkin — Doctor of Historical Sciences, Professor, Director of the Institute of History of the State CS MES RK (Kazakhstan).

Alimbay Nursan — Candidate of Historical Sciences, Professor, Chief Researcher at the Ch.Ch. Valikhanov Institute of History and Ethnology (Kazakhstan).

Auanasova Alima — Doctor of Historical Sciences, Professor, L.N. Gumilyov Eurasian National University.

Diener Alexander — Doctor of Political Science, Professor, University of Kansas, (USA).

Dzhumashev Askar — Doctor of Historical Sciences, Professor, and Head of the Department of History at the Karakalpak Scientific Research Institute of Humanities – Karakalpak Branch of the Academy of Sciences of the Republic of Uzbekistan.

Ismagulov Orazak — Doctor of Historical Sciences, Professor, Academician of the NAS of the RK under the President of the RK, Corresponding Member of Bologna Academy of Sciences, winner of Ch.Ch. Valikhanov Award, Honored Worker of Science and Technology, Professor of L.N. Gumilyov University (Kazakhstan).

Kabuldinov Ziyabek — Doctor of Historical Sciences, Professor, Academician of the NAS of the RK under the President of the RK, general Director of Ch.Ch. Valikhanov Institute of History and Ethnology SC MSHE RK (Kazakhstan).

Karasayev Gani — Doctor of Historical Sciences, Professor, Chief Researcher at the Institute of State History of the Committee of Science of the Ministry of Science and Higher Education of the Republic of Kazakhstan, Astana.

Kokebayeva Gulzhaukhar — Doctor of Historical Sciences, Professor at the Al-Farabi Kazakh National University. (Kazakhstan).

Kozhirova Svetlana — Doctor of Political Science, Professor, Co-Director of the Center for the Study of China and Central Asia of Fudan University and the International Scientific Complex of the National Company "Astana", Head of the Center for Chinese and Asian Studies (Kazakhstan).

Morrison Alexander — PhD, Professor, University of Oxford (UK).

Muminov Ashirbek — Doctor of Historical Sciences, Professor, Senior Researcher at the Research Center for Islamic History, Art and Culture IRCICA (İslâm Tarih, Sanat ve Kültür Araştırma Merkezi). (Istanbul, Turkey).

Outram Alan — Doctor of Archaeological Sciences, Professor of the Department of Archaeology and History, University of Exeter (Great Britain, Exeter).

Zharken Aigul — Doctor of Historical Sciences, Professor at L.N. Gumilyov Eurasian National University.

Shaydullaev Shapulat — Doctor of Historical Sciences, Professor, Head of the Department of the History of Uzbekistan at Termez State University.

Shinji Kato — PhD, Nara National Research Institute for Cultural Properties, Japan.

Turdaliev Cholpon — Doctor of Historical Sciences, Professor at the American University of Central Asia.

Werner Cynthia — Doctor of Historical Sciences, Professor, Texas university (USA).

Zhomart Simtikov — Candidate of Historical Sciences, Doctor of Political Sciences, Head of the Department of Political Science and Social-Philosophical Disciplines at Abai Kazakh National Pedagogical University.

EXECUTIVE EDITOR

Tashbaeva Kadicha — Candidate of Historical Sciences, Head of the Department of Archaeology at the B. Dzhangerchinov Institute of History, Archaeology and Ethnology of the National Academy of Sciences of the Kyrgyz Republic.

ACADEMIC EDITOR

Utgenov Marat — Candidate of Historical Sciences, Associate Professor, Head of the Department of History, Geography and Social and Humanitarian Sciences Kokshetau University named after Sh. Ualikhanov.

Mukanova Gulnar — Candidate of Historical Sciences, Professor, Leading Researcher of the Astana Branch of the Ch. Ch. Valikhanov Institute of History and Ethnology.

TECHNICAL SECRETARY

Kopeyeva Saniya — Master's degree (Kazakhstan)

Sandybayeva Dinara — Master's degree, staff member of the Institute of the History of Kazakhstan and Central Asia (Kazakhstan)

БАС РЕДАКТОР

Жұматайұлы Самат — Қазақстан және Орталық Азия тарихы институтының бас директоры (Қазақстан).

Азмұханова Айман Махсотқызы — тарих ғылымдарының кандидаты, қауымдастырылған профессор (Қазақстан).

Бас редактордың орынбасары:

Черепанов Константин Владимирович — тарих ғылымдарының кандидаты, жетекші ғылыми қызметкер, ҚР ҒЖБМ ҒК Ш.Ш. Уәлиханов атындағы Тарих және этнология институтының ХХ ғасырдағы Қазақстан тарихы бөлімінің меңгерушісі, (Қазақстан).

РЕДАКЦИЯЛЫҚ АЛҚА

Абазов Рафис Фанисұлы — PhD, Колумбия университетінің адъюнкт-профессоры, Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университетінің халықаралық ынтымақтастық жөніндегі проректоры, Жасыл және тұрақты даму институтының директоры, MBA бағдарламасының үйлестірушісі.

Абдырахманов Толобек Әбілұлы — тарих ғылымдарының докторы, профессор, Қырғыз Республикасы Ұлттық ғылым академиясының корреспондент-мүшесі, Жүсіп Баласағын атындағы Қырғыз мемлекеттік университеті (Қырғыз Республикасы, Бішкек).

Ауанасова Әлима Мүсірқызы — тарих ғылымдарының докторы, Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің профессоры.

Әбіл Еркін Аманжолұлы — тарих ғылымдарының докторы, профессор, ҚР БҒМ ҒК Мемлекет тарихы институтының директоры. (Қазақстан).

Әлімбаев Нұрсан — тарих ғылымдарының кандидаты, профессор, Ш.Ш. Уәлиханов атындағы Тарих және этнология институтының бас ғылыми қызметкері (Қазақстан).

Вернер Кунгһиа (Werner, Cynthia) — тарих ғылымдарының докторы, профессор, Техас университеті, (АҚШ).

Дайнер Александр (Diener Alexander) — тарих ғылымдарының докторы, профессор. Канзас университеті, (АҚШ).

Джумашев Аскар Мамбетович — тарих ғылымдарының докторы, профессор, Өзбекстан Республикасының Ғылым Академиясы Қарақалпақстан бөлімшесінің Қарақалпақ гуманитарлық ғылымдар зерттеу институтының Тарих бөлімі меңгерушісі.

Жаркен Айгүл Мәлікқызы — тарих ғылымдарының докторы, Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия Ұлттық университетінің профессоры.

Кожирова Светлана Басиевна — саясаттану ғылымдарының докторы, профессор, Фудан Университетінің Қытай және Орталық Азияны зерттеу орталығының мен «Астана» ХҒК бірлескен директоры (Қазақстан).

Көкебаева Гүлжауһар Какенқызы — тарих ғылымдарының докторы, профессор, Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті. (Қазақстан).

Қабылдинов Зиябек Ермұқанұлы — тарих ғылымдарының докторы, профессор, ҚР Президентінің жанындағы ҰҒА академигі, ҚР ҒЖБМ ҒК Ш.Ш. Уәлиханов атындағы Тарих және этнология институтының Бас директоры (Қазақстан).

Қарасаев Ғани Мұқашұлы — тарих ғылымдарының докторы, профессор, ҚР Ғылым және жоғары білім министрлігі Ғылым комитетінің Мемлекет тарихы институтының бас ғылыми қызметкері, Астана қ.

Моррисон Александр (Morrison Alexander) — PhD, профессор Оксфордского университета (Великобритания).

Муминов Әшірбек Құрбанұлы — тарих ғылымдарының докторы, профессор, Ислам тарихы, өнер және мәдениет ғылыми-зерттеу орталығының аға ғылыми қызметкері IRCICA – İslâm Tarih, Sanat ve Kültür Araştırma Merkezi. (Түркия, Стамбул қ.).

Оутрам Алан — археология ғылымдарының докторы, Эксетер университетінің археология және тарих кафедрасының профессоры (Ұлыбритания, Эксетер).

Симтиков Жомарт Құдайбергенұлы — тарих ғылымдарының кандидаты, саясаттану ғылымдарының докторы, Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университетінің саясаттану және әлеуметтік-философиялық пәндер кафедрасының меңгерушісі.

Смағұлов Оразак Смағұлұлы – тарих ғылымдарының докторы, профессор, ҚР Президентінің жанындағы ҰҒА академигі, Балон ғылым академиясының корр.-мүшесі, Ш.Ш. Уәлиханов атындағы сыйлықтың лауреаты, ғылым мен техниканың еңбек сіңірген қайраткері, Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің профессоры. (Астана, Қазақстан).

Турдалиева Чолпон Жапарбекқызы — тарих ғылымдарының докторы, Орталық Азиядағы Американың университетінің профессоры.

Шайдуллаев Шапулат — тарих ғылымдарының докторы, профессор, Термез мемлекеттік университетінің Өзбекстан тарихы кафедрасының меңгерушісі.

Шинджи Като — PhD, Народағы мәдени құндылықтардың ұлттық ғылыми-зерттеу институты (Жапония, Нара).

ЖАУАПТЫ РЕДАКТОР

Ташбаева Кадича Искандарқызы — тарих ғылымдарының кандидаты, Қырғыз Республикасы Ұлттық ғылым академиясы Б. Жамгерчинов атындағы Тарих, археология және этнология институтының археология бөлімінің меңгерушісі.

ҒЫЛЫМИ РЕДАКТОРЛАР

Өтегенов Марат Зеннатұлы — тарих ғылымдарының кандидаты, қауымдастырылған профессор, «Ш. Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті» КеАҚ тарих, география және әлеуметтік-гуманитарлық пәндер кафедрасының меңгерушісі.

Мұқанова Гүлнар Қайроллақызы — тарих ғылымдарының кандидаты, профессор, Астана қаласындағы Ш.Ш. Уәлиханов атындағы Тарих және этнология институты филиалының жетекші ғылыми қызметкері.

ТЕХНИКАЛЫҚ ХАТШЫ

Копеева Сания Жұматайқызы — магистр, Қазақстан мен Орталық Азия тарихы институтының қызметкері (Қазақстан)

Сандыбаева Динара Маратқызы — магистр, Қазақстан мен Орталық Азия тарихы институтының қызметкері (Қазақстан)

ГЛАВНЫЙ РЕДАКТОР

Жуматай Самат — Генеральный директор Института истории Казахстана и Центральной Азии (Казахстан)

Азмуханова Айман Махсотовна — кандидат исторических наук, ассоциированный профессор (Казахстан)

Заместитель главного редактора:

Черепанов Константин Владимирович — кандидат исторических наук, ведущий научный сотрудник, заведующий отделом истории Казахстана XX века Института истории и этнологии им. Ч.Ч. Валиханова. КН МНВО РК (Казахстан)

РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ

Абазов Рафис Фанисович — PhD, адъюнкт-профессор Колумбийского университета, проректор по международному сотрудничеству Казахского национального аграрного исследовательского университета, директор Института зеленого и устойчивого развития, координатор программы MBA.

Абдырахманов Толобек Абилович — доктор исторических наук, профессор, член-корреспондент НАН КР, Кыргызский государственный университет им. Жусупа Баласагына (Кыргызская Республика, г. Бишкек).

Абиль Еркин Аманжолович — доктор исторических наук, профессор, Институт истории государства КН МНВО РК (Казахстан).

Алимбай Нурсан — кандидат исторических наук, профессор, главный научный сотрудник Института истории и этнологии им. Ч.Ч. Валиханова КН МНВО РК (Казахстан).

Ауанасова Алима Мусировна — доктор исторических наук, профессор, Евразийский национальный университет имени Л.Н. Гумилева.

Вернер Синтия (Werner Cynthia) — доктор исторических наук, профессор. Техасский университет (США).

Дайнер Александр (Diener Alexander) — доктор исторических наук, профессор. Канзасский университет (США).

Джумашев Аскар Мамбетович — доктор исторических наук, профессор, заведующий отделом истории Каракалпакского научно-исследовательского института гуманитарных наук (Каракалпакское отделение Академии наук Республики Узбекистан).

Жаркен Айгуль Маликовна — доктор исторических наук, профессор Евразийского национального университета имени Л.Н. Гумилёва.

Исмагулов Оразак Исмагулович — доктор исторических наук, профессор, академик НАН РК при Президенте РК, член-корр. Болонской академии наук, лауреат премии им. Ч.Ч. Валиханова, заслуженный деятель науки и техники, профессор Евразийского национального университета имени Л.Н. Гумилева (Казахстан).

Кабульдинов Зиябек Ермуханович — доктор исторических наук, профессор, академик НАН РК при Президенте РК, Генеральный директор Института истории и этнологии им. Ч.Ч. Валиханова КН МНВО РК (Казахстан).

Карасаев Гани Мукашевич — доктор исторических наук, профессор, главный научный сотрудник Института истории государства Комитета науки Министерство Науки и высшего образования Республики Казахстан, г. Астана.

Като Синдзи (Shinji Kato) — PhD, Национальный научно-исследовательский институт культурных ценностей в Наре (Япония, г. Нара).

Кожирова Светлана Басиевна — доктор политических наук, профессор, содиректор Центра исследования Китая и Центральной Азии Фуданьского Университета и МНК «Астана», руководитель Центра китайских и азиатских исследований (Казахстан).

Кокебаева Гульжаухар Какеновна — доктор исторических наук, профессор Казахского национального университета имени аль-Фараби. (Казахстан).

Моррисон Александр (Morrison Alexander) — PhD, профессор Оксфордского университета (Великобритания).

Муминов Аширбек Курбанович — доктор исторических наук, профессор, старший научный сотрудник Исследовательского центра исламской истории, искусства и культуры IRCICA – İslâm Tarih, Sanat ve Kültür Araştırma Merkezi. (Турция, г. Стамбул).

Оутрам Алан — доктор археологических наук, профессор департамента археологии и истории университета Эксетере (Великобритания, г. Эксетер).

Симтиков Жомарт Кудайбергенович — кандидат исторических наук, доктор политических наук, заведующий кафедрой политологии и социально-философских дисциплин Казахского национального педагогического университета имени Абая.

Турдалиева Чолпон Джапарбековна — доктор исторических наук, профессор Американского университета в Центральной Азии.

Шайдуллаев Шапулат — доктор исторических наук, профессор, заведующий кафедрой истории Узбекистана Термезского государственного университета.

ОТВЕТСТВЕННЫЙ РЕДАКТОР

Ташбаева Кадича Искандаровна — кандидат исторических наук, Заведующая отделом археологии Института истории, археологии и этнологии им. Б. Джамгерчинова Национальной академии наук Кыргызской Республики.

НАУЧНЫЕ РЕДАКТОРЫ

Утегенов Марат Зенатович — кандидат исторических наук, ассоциированный профессор, заведующий кафедрой истории, географии и социально-гуманитарных наук НАО «Кокшетауский университет имени Ш. Уалиханова».

Муканова Гюльнар Кайроллиновна — кандидат исторических наук, профессор, ведущий научный сотрудник филиала в г. Астана Института истории и этнологии им. Ч.Ч. Валиханова.

ТЕХНИЧЕСКИЙ СЕКРЕТАРЬ

Копеева Саня Жуматаевна — магистр, сотрудник Института истории Казахстана и Центральной Азии (Казахстан)

Сандыбаева Динара Маратовна — магистр, сотрудник Института истории Казахстана и Центральной Азии (Казахстан)

Published in the Republic of Kazakhstan
Scientific Journal
“Central Asian courier”
Has been issued as a journal since 2025
ISSN 3105-241X.
Vol. 1. Is. 1, pp. 5-11, 2025
Journal homepage: <https://sjcascourier.com/>

FTAXP / MPHTI / IRSTI 03.20
https://doi.org/10.64970/3105-241X_2025_1_1_5-11

CULTURAL AND EDUCATIONAL ACTIVITIES OF MASHKHUR-ZHUSSIP KOPEYULY

Kabuldinov Ziyabek¹

¹Ch.Ch. Valikhanov Institute of History and Ethnology
Almaty, Republic of Kazakhstan
Doctor of Historical Sciences, Director

 <https://orcid.org/0000-0002-9625-0535>. E-mail: kabulzia@rambler.ru

© Institute of History of Kazakhstan and Central Asia, 2025
© Kabuldinov Z.E., 2025

Abstract. *Introduction.* The cultural and educational activities of Mashkhur-Zhussip Kopeyuly represent an important aspect in the study of the history of Kazakhstan, reflecting the complex social and cultural conditions of his time. In the context of colonial pressure and social changes, Kopeyuly became one of those who sought to preserve and develop national identity through education. *The goal and objectives* of the study are to reveal the cultural and educational activities of Mashkhur-Zhussip Kopeyuly and its place in Kazakh culture and education, as well as to identify relevant aspects of his legacy that can be used in a modern cultural context. *The results* of this work consist in the study of the cultural and educational activities of Mashkhur-Zhussip Kopeyuly as an important element in the formation of national identity and cultural heritage of the Kazakh people, as well as his work and activities contributed to the development of Kazakh culture and education in the context of modernity. *Conclusion.* The legacy of Mashkhur-Zhussip Kopeyuly continues to be significant both for Kazakhstan and for the whole world, where issues of identity and cultural self-awareness are becoming increasingly relevant. In the context of globalization and cultural exchange, Kopeyuly's ideas on the importance of education and the preservation of cultural traditions can serve as the basis for modern education.

Key words: Culture, educational activities, education, teacher, poet, publicist

For citation: Kabuldinov Z.E. Cultural and educational activities of Mashkhur-Zhussip Kopeyuly // Scientific Journal “Central Asian courier”. 2025. Vol. 1. No. 1. Pp. 5-11. (In Eng.).

DOI: 10.64970/3105-241X_2025_1_1_5-11

МӘШХҮР-ЖҮСІП КӨПЕЙҰЛЫНЫҢ МӘДЕНИ-АҒАРТУШЫЛЫҚ ҚЫЗМЕТІ

Қабылдинов Зиябек Ермұқанұлы¹

¹Ш.Ш. Уәлиханов атындағы Тарих және этнология институты
Алматы, Қазақстан Республикасы

Тарих ғылымдарының докторы, институтының директоры

 <https://orcid.org/0000-0002-9625-0535>. E-mail: kabulzia@rambler.ru

Аңдатпа. *Кіріспе.* Мәшхүр-Жүсіп Көпейұлының мәдени-ағартушылық қызметі Қазақстан тарихын зерттеуде өз дәуірінің күрделі әлеуметтік-мәдени жағдайларын көрсететін маңызды аспекті болып табылады. Отаршылдық қысым мен әлеуметтік өзгерістер жағдайында

Көпейұлы білім арқылы ұлттық болмысты сақтап, дамытуға ұмтылғандардың бірі болды. *Зерттеудің мақсаты мен міндеттері* – Мәшхүр-Жүсіп Көпейұлының мәдени-ағартушылық қызметі мен оның қазақ мәдениеті мен біліміндегі орнын ашып көрсету, сонымен қатар оның мұрасының қазіргі мәдени жағдайда пайдалануға болатын өзекті тұстарын анықтау. Бұл жұмыстың *нәтижесі* Мәшхүр-Жүсіп Көпейұлының қазақ халқының ұлттық болмысы мен мәдени мұрасын қалыптастырудың маңызды элементі ретіндегі мәдени-ағартушылық қызметін, сондай-ақ оның шығармашылығы мен қазақ мәдениеті мен білімінің жаңа заман жағдайында дамуына ықпал еткен қызметін зерттеуден тұрады. *Қорытынды*. Мәшхүр-Жүсіп Көпейұлының мұрасы Қазақстан үшін де, тұлғалық және мәдени өзін-өзі тану мәселелері өзекті болып отырған әлем үшін де маңызды болып қала береді. Жаһандану және мәдени алмасу жағдайында Көпейұлының білім берудің маңыздылығы мен мәдени дәстүрді сақтау туралы ойлары қазіргі ағартушылыққа негіз бола алады.

Түйін сөздер: Мәдениет, ағартушылық қызмет, білім, педагог, ақын, публицист

Дәйексөз үшін: Кабульдинов З.Е. Мәшхүр-Жүсіп Көпейұлының мәдени-ағартушылық қызметі // Scientific Journal “Central Asian courier”. 2025. Т. 1. № 1. 5-11 бб. (Ағылш.).

DOI: 10.64970/3105-241X_2025_1_1_5-11

КУЛЬТУРНО-ПРОСВЕТИТЕЛЬСКАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ МАШХУР-ЖУСИПА КОПЕЙУЛЫ

Кабульдинов Зиябек Ермуханович¹

¹Институт истории и этнологии имени Ч.Ч. Валиханова

Алматы, Республика Казахстан

Доктор исторических наук, директор института

 <https://orcid.org/0000-0002-9625-0535>. E-mail: kabulzia@rambler.ru

Аннотация. *Введение.* Культурно-просветительская деятельность Машхур-Жусипа Копейулы представляет собой важный аспект в изучении истории Казахстана, отражая сложные социальные и культурные условия своего времени. В условиях колониального давления и социальных изменений, Копейулы стал одним из тех, кто стремился сохранить и развить национальную идентичность через просвещение. *Цель и задачи исследования* – раскрыть культурно-просветительскую деятельность Машхур-Жусипа Копейулы и ее место в казахской культуре и просвещении, а также выявление актуальных аспектов его наследия, которые могут быть использованы в современном культурном контексте. *Результаты* данной работы заключается в исследовании культурно-просветительской деятельности Машхур-Жусипа Копейулы как важного элемента формирования национальной идентичности и культурного наследия казахского народа, также как его творчество и деятельность способствовали развитию казахской культуры и просвещения в контексте современности. *Заключение.* Наследие Машхур-Жусипа Копейулы продолжает оставаться значимым как для Казахстана, так и для всего мира, где вопросы идентичности и культурного самосознания становятся все более актуальными. В условиях глобализации и культурного обмена, идеи Копейулы о важности образования и сохранения культурных традиций могут служить основой для современного просвещения.

Ключевые слова: Культура, просветительская деятельность, образование, педагог, поэт, публицист

Для цитирования: Кабульдинов З.Е. Культурно-просветительская деятельность Машхур-Жусипа Копейулы // Scientific Journal “Central Asian courier”. 2025. Т. 1. № 1. С. 5-11. (На Англ.). DOI: 10.64970/3105-241X_2025_1_1_5-11

Introduction. One of the famous personalities in the history of Kazakhstan is a prominent educator and thinker, collector of folklore, poet and publicist Mashkhur-Zhussip Kopeyuly. Already in his lifetime, he had a reputation as a revered seer and “aulie” in the Steppe. M.-Zh. Kopeyuly was born in 1858 in an area called Ashamay tasy, located between the Bayanaul and Kyzyltau mountains, in the Bayanaul outer district of the Semipalatinsk region. At birth, he received the name Adam Zhussip, but from a young age he was nicknamed “Mashkhur”, which in Arabic means “Famous” (Pazylov, 2006: 174). Mashkhur-Zhussip completed a course of study at the Bayanaul madrasah under the mullah Nazhmeddin, famous throughout the district. He studied very diligently and soon, thanks to his extraordinary natural intelligence and phenomenal memory, he attracted the special attention of his teachers. It is known that in 1868–1872 his teacher was Hamerreddin Khazret (Zhusipov, 1998: 16), and in 1872–1874 – in the Bukhara madrasah Kokiltash, widely known in Central Asia, where he mastered Arabic, Chagatai (Turkic) and Persian languages. Even at a young age, Mashkhur-Zhussip was carried away by the ideas of education and improving the well-being of the people. In his native Kyzyltau, he taught the youth the basics of Arabic writing, nurtured in them a love of knowledge and science. In addition, he called on his fellow tribesmen to diligent and productive engagement in arable farming and gardening, crafts, trade and cattle breeding. In an effort to set a personal example, he and his children cultivated the land in the Eskeldy area. In his opinion, getting an education and acquiring vital skills and abilities is the only way for the people to prosper. He actively corresponded with the famous writer F. M. Dostoevsky on various issues of culture and education. He translated a number of poems by A. S. Pushkin into Kazakh and widely popularized them among his fellow tribesmen. Among the local Russian population, he had many Tamyr friends, was in close contact with representatives of the Alash intelligentsia, and the famous wrestler Hadzhimukan came to him for advice. Many of his works are full of didactic instructions, calling for the performance of useful and moral deeds. Thus, he instructed his fellow tribesmen to spend their days in diligent work, and never indulge in deception and slander (Kanapyanov, 2008: 3–4). His fables and poems reflect deep concern for his people and call for the development of education and the achievement of social well-being.

Materials and methods. The manuscript heritage of Mashkhur Zhussip Kopeyev is a valuable source reflecting the history and culture of the Kazakh people. For a complete and objective understanding of the personality and his cultural and educational activities, both general and special methods of historical research were used, aimed at analyzing biographical data and their influence on history, where the main methods are historical-genetic, comparative, systemic, as well as methods of document analysis, the biographical method.

Discussion. The cultural and educational activities of Mashkhur-Zhussip Kopeyuly represent an important aspect of Kazakh history, which requires deep analysis and understanding. In the context of rapid changes in society and culture, the legacy of Kopeyuly becomes especially relevant, as it reflects the desire for education and the development of national identity. Only those specialists who had the opportunity to familiarize themselves with the author's handwritten works were aware of the versatility of the legacy of this scientist. In the post-Soviet period, the main researchers of the manuscripts were such scientists as M.O. Auezov (Auezov, 1985), M. Bojeev (Bozheev, 1974), D. Abilev (Abilev, 1985), S. Dautov (Dautov, 1990). All the studied materials were collected since 1946 under the guidance of academician A.Kh. Marghulan “Turkic epics in the heritage of Mashkhur Zhussup” and E. Bekmakhanov. After our country gained independence, within the framework of the programs “Cultural Heritage” and “Spiritual Revival” with the assistance of scholars from the Toraigyrov University, a multi-volume work (20 volumes) of Mashkhur Zhussup Kopeyuly was published. In addition, the works of scientists (Zhusipov, 1998) and (Pazylov, 2006) have been published, based on the ideas of philosophy, morality, humanism, and enlightenment, dedicated to the work of M.-Zh. Kopeyuly.

Results. The collection of unique oral folklore is an invaluable contribution of the scientist and poet to the study of the history and culture of Kazakhstan. M.-Zh. Kopeyuly was already interested in collecting folklore in his youth; in 1865, he first recorded the epic “Er Olzhabay Batyr”. Subsequently, he recorded oral evidence of folk memory about Ablai Khan, Kazybek-bi, Bogenbay-batyr and other historical figures. Close communication with the prominent Russian orientalist and Turkologist V.V. Radlov influenced the formation of his interests as one of the largest collectors of Kazakh folklore. During trips to the Steppe to collect new material, he recorded a large number of works of the 18th-19th centuries: poems, aityses, historical legends, legends. The researcher visited many Kazakh villages in the northern and central regions located near Omsk, Petropavlovsk, Pavlodar, Semipalatinsk, Atbasar, Akmola and other cities of the region, and visited the territory of Southern and Western Kazakhstan. During his trips, he met such famous personalities in the Steppe as Meiram-kazhy Zhanaidaruly, descendants of Khan Kenessary, as well as poets Akan Sery and Sakkulak-bi. In 1889–1891, he traveled through the western part of the Steppe Region, where he recorded data on outstanding historical figures of this region: Zhangir Khan, Isatay, Sherniyaz, Tama Sarybas-mergen (Zhusipov, 1998). Here he also collected and analyzed unique sources – tamgas, battle cries-urans and shezhire of tribal associations of the Junior Zhuz (Manuscript collection of the Central Scientific Library “Gylym Ordasy”. Copy of the manuscript by M.-Zh. Kopeyev. Folder No. 378. Pp. 1–2). A feature of the manuscript heritage of Mashkhur-Zhussip is a detailed description of the lives of many Kazakh rulers based on historical facts: khans Kassym, Yessim, Tauke, Abylai, Kenessary and others. For example, his folklore records reveal unknown facts about the life and work of Tauke Khan. The scientist claimed that his real name was Muhammad-batyr and he was the son of Salkam Zhangir and the daughter of the Khoshout taisha Kundelen. After the death of Khan Zhangir, due to Tauke's minority, the Kazakh Khanate was ruled by sultans-regents (Pazylov, 2007: 51–52). Much attention is also paid to the personalities of the Khans Abylai and Kenessary, thanks to his asceticism, valuable folk tales about these rulers have survived to this day (Maskhur-Zhussip, 2005: 299–300).

A significant part of the works collected by M.-Zh. Kopeyuly relates to the activities of famous biys in the Steppe, such as Kazybek, Baidaly, Edige, Boltirik, Taykeltir, Tateke, etc. The folklorist paid great attention to collecting materials about Genghis Khan, Zhoshy Khan, Sheibani Khan, Hulagu, etc. Of particular interest is his view on the time of the unification of the Kazakhs into three zhuzes: he dates their appearance to the era of Maiky-biy (a legendary contemporary of Genghis Khan. – editor's note) (Mashyur-Zhussip, 2006: 145–159). He established the burial place of one of the great national zhyrau Bukhar Kalkamanuly, an adviser to Khan Abylai. Thanks to him, many poetic works by such authors as Bukhar-zhyrau, Zhanak Sagyndykuly, Sherniyaz Zharylkasuly, Madeli Zhussipkozhauly, Shortanbay Kanaiuly, Birzhan Kozhagululy, Akan sery Koramsauly, Abai Qunanbaiuly and others have survived to this day (Mashkhur-Zhussip, 2006: 392). Philosophical-didactic, religious and historical themes prevail in the works of Mashkhur-Zhussip. In 1880–1895, his articles were published in the pages of the newspaper “Dala ualayaty”, in 1887 – in Tashkent publications, in 1911–1912 – in the magazine “Aikap”. In them, he touched upon social, economic problems and historical issues. Due to the fact that the tsarist authorities persecuted the scientist and educator, he used the pseudonym Muhammad Yusuf in this magazine.

He carefully studied medieval historical sources, on the basis of which he put forward several assumptions regarding the possible time of the formation of the Kazakh Khanate and the genealogical trees of the dynasties of the khans and sultans who ruled the Kazakhs. Mashkhur-Zhussip paid primary attention to studying the biographies of outstanding historical figures, through the prism of which he illuminated the history of the Kazakh people. He assessed Khan Abylai as the most outstanding and authoritative ruler of his time.

Excellent command of oriental languages allowed him to immerse himself deeply in Arabic and Persian poetry. Based on the works of Eastern authors, he created the dastans “Gulshat-Sheri-zdat”, “Gibrat-nama” and others. He also wrote such poetic works as the zhoktau (lament) “Issabek Ishan”, “Mussa Shormanuly” and others. A significant part of the poetry is devoted

to religious themes, for example, "Suleimen and Iblis", "Sura Ikhlas", "On the Seven Circles of Hell", "Hadiths of the Prophet", etc. (Mashkhur-Zhussip, 2005). In 1919, in the magazine "Labor Siberia" a young activist of the Alash movement S. Saduakasuly published an article "Kirghiz Literature", where the role of Mashkhur-Zhussip in the creation of Kazakh written literature was noted.

Socio-political, moral views of M.-Zh. Kopeyuly. The poet and thinker was actively involved in socio-political activities, openly expressed his protest against colonialism. In 1893, a cycle of his poems and articles was published, directed against the abuses of the autocracy. The events of "Bloody Sunday" on January 9, 1905 in St. Petersburg also did not leave the steppe tribune indifferent. The poet was outraged by the process of mass confiscation of fertile lands in favor of peasants moving from the European part of Russia. In one of the books published in 1907 in Kazan, entitled "About who owns Sary Arka", the author, using historical materials, proved the actual belonging of the steppe to its autochthonous inhabitants – the Kazakhs. In this work, he wrote: "The Kazakhs won their land with the tips of spears and the strength of their hands, sacrificing themselves. Just recently, Karakerey Kabanbay, Kanzhygaly Bogenbay, Kazdausty Kazybek, Shakshakuly Zhanibek entered into a fierce battle with the Kalmyks, giving their lives for this and handing over these vast spaces to us..." (Mashkhur Zhussip, 2003:220). Almost the entire print run of the book was then confiscated by the authorities, and the poet himself was added to the list of politically unreliable persons. A number of his other works raised the issues of achieving universal education and freedom of speech. The censorship authorities recognized his works as seditious, and the author himself, due to political persecution, was forced to wander for a long time outside his native Bayanaul region. In 1916, despite his negative attitude towards the imperial decree on the requisition of "foreigners" for rear work, he did not give his blessing to the rebels, foreseeing great human casualties at the hands of government troops. The poet met the revolutionary events of October 1917 and the establishment of Soviet power with great caution. Mistrust of the Bolsheviks increased after they defeated the government of "Alash Orda". M.-Zh. Kopeyuly turned out to be a humanist thinker ahead of his time. In his works, he called: "Even if you feel very bad, talk about the good. If you cry all the time, the angel will say "amen", and you will always remain in this state. Speak and strive only for the good, the righteous". The thinker also called for asceticism and modesty, as evidenced by his poem "Kanagat turaly zhumbaq oleng" ("Riddle-poem about contentment") (Mashkhur Zhussip, 2003: 56).

He was a deeply religious man. Uncompromisingly denouncing the hypocrisy of semi-literate mullahs in his works, he at the same time actively preached Islam among his fellow tribesmen. He dedicated a number of poems to famous clergymen who served the faith and made pilgrimages to Mecca and Medina ("Shontybay kazhy", "Zhantemir kazhy") (Mashkhur Zhussip, 2005). He collected a lot of information about the lives of saints, historical religious figures ("Asan Kaigy"), prophets ("Solomon and the Ant", "Prophet Noah and the Old Woman"), etc. Pilgrimages were made to him from afar as a sage and seer, and fellow countrymen turned to him. There are known cases when he distributed cattle to poor steppe dwellers (Pazylov, 2007: 240). The great poet Abai considered Mashkhur-Zhussip a saint. Folk legends say that when they met, Abai asked him: "If you are a genius, tell me where God is?" "God is in the heart!" was the instant answer of the people's favorite. Until his death on November 27, 1931, M.-Zh. Kopeyuly lived in the winter hut of Yeskeldy in the Bayanaul district of the Pavlodar region, where he was buried (Pazylov, 2005: 26). Thanks to his ascetic work, the spiritual heritage of the Kazakh people has been largely preserved to this day. The materials he left behind have become the subject of research by modern folklorists, historians and philologists. Currently, 20 volumes of his works have been published, written in Chagatai, Arabic, Kazakh, Farsi and Russian. Currently, this priceless heritage is kept in 3,000 folders of manuscript collections of the Central Scientific Library of Almaty, the M. Auezov Institute of Literature and Art, and the Mashkhur-Zhussip Museum (Zhinak, 1975: 6). For many generations of Kazakhstanis, he is the personification of true wisdom, holiness, and nobility.

Conclusion. Thus, the cultural and educational activities of Mashkhur-Zhussip Kopeyuly represent an important aspect of the formation of Kazakh identity and cultural heritage. In the course of the work, it was analyzed how his ideas and approaches contributed to the development of national

self-awareness and cultural originality. The historical context in which Kopeyuly acted allowed him to become not only an outstanding poet, but also an active figure contributing to the education of his people. The main areas of his work, including literature, folklore, and educational initiatives, were considered in the context of their impact on public consciousness. Kopeyuly not only preserved traditions, but also adapted them to new conditions, which made his legacy relevant in the modern world. In the context of globalization, his approaches to cultural education are becoming especially significant, as they help preserve the uniqueness of Kazakh culture and identity. The cultural and educational activities of Mashkhur-Zhussip Kopeyuly not only left a significant mark on the history of Kazakhstan, but also continue to influence modern society. It is important to recognize and apply his ideas to shape the future, in which cultural heritage will serve as the basis for further development and prosperity.

Источники

РГИА — Российский государственный исторический архив
(ЦНБ) РГП «Ғылым ордасы» — Центральная научная библиотека (ЦНБ) РГП «Ғылым ордасы»

Sources

RSHA — Russian State Historical Archive
(CSL) of the RSE “Gylym Ordasy” — Central Scientific Library (CSL) of the RSE “Gylym Ordasy”

Литература

- Абилев, 1985 — *Абилев Д.* Машхур Жусуп Копеев // Простор, 1985. № 1. С. 163–165.
 Өуезов, 1985 — *Өуезов М.* Жиырма томдық шығармалар жинағы. 17 Т. Алматы: Жазушы, 1985. 352 б.
 Бөжеев, 1972 — *Бөжеев М.* Қисса-хикаялар // Жұлдыз, 1972. № 2. 212 б.
 Бөжеев, 1972 — *Бөжеев М.* Мәшһүр Жүсіп мұралары хақында // Жалын, 1974. № 3. 127–133 бб.
 Дәуітов, 1990 — *Дәуітов С.* Мәшһүр-Жүсіп Көпеев // Қазақстан мектебі, 1990. № 2. 72–79 бб.
 Жүсіпов, 1998 — *Жүсіпов Н.Қ.* Мәшһүр-Жүсіп Көпейұлының фольклоршылық еңбегі: ф.ғ.к. ... авторефераты. Астана, 1998. 32 б.
 Канапьянов, 2008 — *Канапьянов К. Н.* Избранное. Пер. с каз. М.-Ж. Копеева. Т. 2. Павлодар, 2008. С. 3–4.
 Көпейұлы, 2003 — *Көпейұлы Мәшһүр Жүсіп.* Рухнама: Кереку–Баян кітапханасы, 8-ші кітап. Павлодар: ЭКО, 2003. 220 б.
 Көпейұлы, 2003 — *Көпейұлы Мәшһүр-Жүсіп.* Шығармалары. Т. 1. Павлодар: ЭКО, 2003. Б. 53–56.
 Көпейұлы, 2005 — *Көпейұлы Мәшһүр-Жүсіп.* Шығармалары. Т. 2. Павлодар: ЭКО, 2005. Б. 378–379.
 Көпейұлы, 2005 — *Көпейұлы Мәшһүр-Жүсіп.* Шығармалары. Т. 5. Павлодар: ЭКО, 2005. Б. 299–300.
 Көпейұлы, 2006 — *Көпейұлы Мәшһүр-Жүсіп.* Шығармалары. Т. 3. Павлодар: ЭКО, 2005. Б. 243–250.
 Көпейұлы, 2006 — *Көпейұлы Мәшһүр-Жүсіп.* Шығармалары. Т. 8. Павлодар: ЭКО, 2006. Б. 145–159.
 Қазақ қолжазбалары, 1975 — *Қазақ қолжазбаларының ғылыми сипаттамасы* / Ред. басқарған М. Ғабдуллин. Т. 1. Алматы: Ғылым, 1975. 6 б.
 Пазылов, 2006 — *Пазылов Ә.* Мағлұмат-и Мәшхур-Жүсіп Көпеев. Карағанды: Болашақ-Баспа, 2006. 288 б.
 Пазылов, 2007 — *Пазылов Ә.* Бабалар ғұмырнамасы және Мәшһүр-Жүсіп Көпеев. Екібастұз: Prima Lux, 2007. 13 б.
 Пазылов, 2007 — *Пазылов Ә.* Мәшһүр-Жүсіп Көпейұлы жазбаларындағы Жәңгірұлы Тәуке бейнесі // Пазылов Ә. Мәшһүр Жүсіп Көпейұлының тарихи мұрасы. Историческое наследие Машхур-Жусипа Копеева. Карағанды: ҚЭУ, 2007. Б. 51–52.

References

- Abilev, 1985 — *Abilev D.* Mashkhur Zhussup Kopeyev [Mashkhur Zhussup Kopeyev] // Prostor, 1985. No. 1. Pp. 163–165. (In Russ.).
 Auezov, 1985 — *Auezov M.* Zhiyirma tomdyq shygarmalar zhinagy [A collection of twenty volumes]. Almaty: Zhazushy, 1985. 352 p. (In Kaz.).
 Bozheev, 1972 — *Bozheev M.* Qissa-hikayalar [Stories] // Zhuldyz, 1972. No. 2. 212 p. (In Kaz.).
 Bozheev, 1974 — *Bozheev M.* Mashhur Zhussip muralary haqynda [On the heritage of Mashkhur Zhussup Kopeyev] // Zhalyn. 1974. № 3. Pp. 127–133. (In Kaz.).
 Dautov, 1990 — *Dautov S.* Mashhur-Zhussip Kopeev [Mashhur-Zhussip Kopeyev] // Kazakhstan mektebi, 1990. № 2. Pp. 72–79. (In Kaz.).
 Kanap'yanov, 2008 — *Kanap'yanov K.* Izbrannoe. Per. s kaz. M.-Zh. Kopeyeva. [Selected works by M.-Zh. Kopeyev. Transl. from Kaz.]. Vol. 2. Pavlodar, 2008. Pp. 3–4. (In Russ.).
 Kopeyuly, 2003 — *Kopeyuly Mashhur-Zhussip.* Ruhnama: Kereku–Bayan kitaphanasy, Book 8. Pavlodar: EKO, 2003. 220 p. (In Kaz.).
 Kopeyuly, 2003 — *Kopeyuly Mashhur-Zhussip.* Shygarmalary [Works]. Vol. 1. Pavlodar: EKO, 2003. Pp. 53–56. (In Kaz.).

- Kopeyuly, 2005 — *Kopeyuly Mashhur-Zhusip*. Shygarmalary [Works]. Vol. 5. Pavlodar: EKO, 2005. Pp. 299–300. (In Kaz.).
- Kopeyuly, 2005 — *Kopeyuly Mashhur-Zhusip*. Shygarmalary [Works]. Vol. 2. Pavlodar: EKO, 2005. Pp. 378–379. (In Kaz.).
- Kopeyuly, 2006 — *Kopeyuly Mashhur-Zhusip*. Shygarmalary [Kopeyuly Mashkhur-Zhussip. Works]. Vol. 3. Pavlodar: EKO, 2005. Pp. 243–250. (In Kaz.).
- Kopeyuly, 2006 — *Kopeyuly Mashhur-Zhusip*. Shygarmalary [Works]. Vol. 8. Pavlodar: EKO, 2006. Pp. 145–159. (In Kaz.).
- Pazylov, 2006 — *Pazylov A. Maglumat-i Mashkhur-Zhusip Kopeev* [Maghlumat-i Mashkhur-Zhussip Kopeyev]. Karagandy: Bolashaq-Baspa, 2006. 288 p. (In Kaz.).
- Pazylov, 2007 — *Pazylov A. Babalar gumyrnamasy zhane Mashhur-Zhusip Kopeev* [Biography of ancestors and Mashkhur-Zhussip Kopeyev]. Ekibastuz: Prima Lux, 2007. 13 p. (In Kaz.).
- Pazylov, 2007 — *Pazylov A. Mashhur-Zhusip Kopeyuy zhazbalaryndagy Zhangiruly Təuke beynesi* [The image of Zhangiruly Tauke in the writings of Mashhur-Zhussip Kopeyli] // Pazylov A. Mashhur Zhusip Kopeyulynyn tarihi murasy. Istoricheskoe nasledie Mashhur-Zhusipa Kopeeva. Karagandy: QEU, 2007. Pp. 51–52. (In Kaz.).
- Qazaq qolzhazbalary, 1975 — *Qazaq qolzhazbalarynyn gylymy sipattamasy* [Scientific description of Kazakh manuscripts] / Ed. by M. Gabdullin. Vol. 1. Almaty: Gylym, 1975. 6 p. (In Kaz.).
- Zhusipov, 1998 — *Zhusipov N. Mashhur-Zhusip Kopeyulynyn fol'klorshylyq enbegi* [The folklore work of Mashhur-Zhusip Kopeiyuly]: f. g. k. ... avtoreferaty. Astana, 1998. 32 p. (In Kaz.).

CONTENTS

Kabuldinov Z.E. CULTURAL AND EDUCATIONAL ACTIVITIES OF MASHKHUR-ZHUSSIP KOPEYULY.....	5
Doğanay A., Sambet M.A. REFLECTIONS OF THE AFTERLIFE BELIEF AMONG THE TURKS IN MAUSOLEUM CONSTRUCTION AND DECORATION.....	12
Cherepanov K. KAZAKHSTAN AS AN INDUSTRIAL AND RAW-MATERIAL BASE OF THE SOVIET UNION DURING THE LEADERSHIP OF D.A. KUNAEV (1964–1986).....	26
Azmukhanova A., Balgozhina A. ENLIGHTENMENT MOVEMENTS: JADIDISM AND MEIROKUSHA IN A HISTORICAL RETROSPECTIVE.....	39
Zhumagul S.B. FROM THE REHABILITATION HISTORY OF LITERARY HERITAGE OF THE “ALASH” FIGURES.....	53
Tashagul A., Kopeyeva S.Zh. ACTIVITIES AND SIGNIFICANCE OF THE MUSLIM FRACTION IN THE FIRST AND SECOND STATE DUMAS.....	64
Zhussip S.-Kh.A., Zhumatay S. THE ALL-RUSSIAN CONSTITUENT ASSEMBLY AND THE HISTORY OF THE CREATION OF THE REPUBLIC OF ALASH.....	71
Kemengger K.R. HISTORICAL AND MENTAL-SYMBOLIC MEANING OF THE ARCHETYPE “ALASH” IN THE KAZAKH SOCIO-CULTURAL SOCIETY OF THE XX CENTURY.....	83
Mukanova G.K., Sarsembina K.K. MELODIES OF THE STEPPE: THE REPRESSED CULTURAL FIGURE OF KAZAKHSTAN, COMPOSER IVAN KOTSYK (1891-1938).....	93
Salmorbekova R.B., Saralaev N.K., Murzalieva Z.K. ORTHODOXY IN KYRGYZSTAN: STAGES OF FORMATION AND ROLE IN THE SPIRITUAL LIFE OF SOCIETY.....	110
Tulbassyieva S.K. FROM THE PAGES OF THE HISTORY OF THE SOVIET COLLECTIVE FARM: THE COLLECTIVE FARM “MOUNTAIN GIANT” IN THE CITY OF ALMA-ATA. THE 30S OF THE XX CENTURY.....	122
Khassanayeva L.M. THE ROLE OF THE NATIONAL INTELLECTUALS IN THE POLICY OF NATIONAL TERRITORIAL DELIMITATION.....	139
Dauletkhanov A. ON THE HISTORICAL SITE OF THE CITY OF CHIGU.....	153
Zhengis E.Zh. POPPY CULTURE IN SEMIRECHYE AT THE END OF THE 19TH – BEGINNING OF THE 20TH CENTURY.....	165
Kenzhebekova Zh.K. FORMATION AND DEVELOPMENT OF THE MEDIATION INSTITUTE IN THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN: PROBLEMS AND SOLUTIONS.....	174
Sholakhov M. ANALYSIS OF THE WESTERN EUROPEAN HISTORIOGRAPHY OF THE NOGAI HORDE.....	181

МАЗМҰНЫ

Қабылдинов З.Е.	
МӘШХҰР-ЖҮСІП КӨПЕЙҰЛЫНЫҢ МӘДЕНИ-АҒАРТУШЫЛЫҚ ҚЫЗМЕТІ.....	5
Доғанай А., Сәмбет М.Ә.	
ТҮРКІЛЕРДЕ АҚЫРЕТ СЕНИМІНІҢ МАЗАР ҚҰРЫЛЫСЫНДАҒЫ ЖӘНЕ ОЛАРДЫ БЕЗЕНДІРУДЕГІ КӨРІНІСТЕРІ.....	12
Черепанов К.В.	
Д.А. ҚОНАЕВ БАСШЫЛЫҚ ЕТКЕН ЖЫЛДАРЫ (1964–1986 ЖЖ.) ҚАЗАҚСТАННЫҢ КЕҢЕС ОДАҒЫНЫҢ ИНДУСТРИЯЛЫҚ-ШИКІЗАТТЫҚ БАЗАСЫНА АЙНАЛУЫ.....	26
Азмуханова А.М., Балгожина А.А.	
АҒАРТУШЫЛЫҚ ҚОЗҒАЛЫСТАР: ЖӘДИДШІЛДІК ПЕН МЭЙРОКУСЯ ТАРИХИ РЕТРОСПЕКТИВАДА.....	39
Жұмағұл С.Б.	
«АЛАШ» ҚАЙРАТКЕРЛЕРІНІҢ ӘДЕБИ МҰРАСЫН АҚТАУ ТАРИХЫНАН.....	53
Ташағыл А., Көпеева С.Ж.	
I ЖӘНЕ II МЕМЛЕКЕТТІК ДУМАЛАРДАҒЫ МҰСЫЛМАН ФРАКЦИЯСЫНЫҢ ҚЫЗМЕТІ МЕН МАҢЫЗЫ.....	64
Жүсіп С.Х.А., Жұматай С.	
БҮКІЛРЕСЕЙЛІК ҚҰРЫЛТАЙ ЖИНАЛЫСЫ ЖӘНЕ АЛАШ РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ ҚҰРЫЛУ ТАРИХЫ.....	71
Кеменгер Қ.Р.	
XX ҒАСЫРДАҒЫ ҚАЗАҚ ӘЛЕУМЕТТІК-МӘДЕНИ ҚОҒАМЫНДАҒЫ «АЛАШ» АРХЕТИПІНІҢ ТАРИХИ ЖӘНЕ МЕНТАЛДЫҚ-СИМВОЛДЫҚ МӘНІ.....	83
Мұқанова Г.Қ., Сәрсембина Қ.Қ.	
ДАЛА ӘУЕНДЕРІ: ҚУҒЫН-СҮРГІНГЕ ҰШЫРАҒАН ҚАЗАҚСТАННЫҢ МӘДЕНИЕТ ҚАЙРАТКЕРІ, КОМПОЗИТОР ИВАН КОЦЫК (1891-1938).....	93
Салморбекова Р.Б., Саралаев Н.К., Мурзалиева З.К.	
ҚЫРҒЫЗСТАНДАҒЫ ПРАВОСЛАВИЕ: ҚАЛЫПТАСУ КЕЗЕҢДЕРІ МЕН РӨЛҚОҒАМНЫҢ РУХАНИ ӨМІРІНДЕ.....	110
Тулбасиева С.К.	
КЕҢЕСТІК КОЛХОЗ ТАРИХЫНЫҢ БЕТТЕРІНЕН: «ГОРНЫЙ ГИГАНТ» КОЛХОЗЫ – АЛМАТЫ ҚАЛАСЫНДА. XX ҒАСЫРДЫҢ 30-ЖЫЛДАРЫ.....	122
Хасанаева Л.М.	
ҰЛТТЫҚ ЗИЯЛЫЛАРДЫҢ ҰЛТТЫҚ-АУМАҚТЫҚ МЕЖЕЛЕУ САЯСАТЫНДАҒЫ РӨЛІ.....	139
Дәулетханов Ә.Д.	
ЧИГУ ҚАЛАСЫНЫҢ ТАРИХИ ОРЫНЫ ТУРАЛЫ.....	153
Жеңіс Е.Ж.	
XIX ҒАСЫРДЫҢ СОҢЫ - 20 ҒАСЫРДЫҢ БАСЫНДАҒЫ ЖЕТІСУДАҒЫ КӨКНАР ЕГІНШІЛІГІ.....	165
Кенжебекова Ж.Қ.	
ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНДАҒЫ МЕДИАЦИЯ ИНСТИТУТЫНЫҢ ҚАЛЫПТАСУЫ МЕН ДАМУЫ: МӘСЕЛЕЛЕРІ ЖӘНЕ ОЛАРДЫ ШЕШУ ЖОЛДАРЫ.....	174
Шолахов М.Г.	
НОҒАЙ ОРДАСЫНЫҢ БАТЫСЕУРОПАЛЫҚ ТАРИХНАМАСЫН ТАЛДАУ.....	181

СОДЕРЖАНИЕ

Кабульдинов З.Е. КУЛЬТУРНО-ПРОСВЕТИТЕЛЬСКАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ МАШХУР-ЖУСИПА КОПЕЙУЛЫ.....	5
Доганай А., Самбет М. ПРОЯВЛЕНИЯ ВЕРЫ В ЗАГРОБНУЮ ЖИЗНЬ У ТЮРКОВ В СТРОИТЕЛЬСТВЕ И УКРАШЕНИИ ГРОБНИЦ.....	12
Черепанов К.В. КАЗАХСТАН КАК ИНДУСТРИАЛЬНО-СЫРЬЕВАЯ БАЗА СОВЕТСКОГО СОЮЗА В ГОДЫ РУКОВОДСТВА Д.А. КУНАЕВА (1964–1986 ГГ.).....	26
Азмуханова А.М., Балгожина А.А. ПРОСВЕТИТЕЛЬСКИЕ ДВИЖЕНИЯ: ДЖАДИДИЗМ И МЭЙРОКУСЯ В ИСТОРИЧЕСКОЙ РЕТРОСПЕКТИВЕ.....	39
Жумагул С.Б. ИЗ ИСТОРИИ РЕАБИЛИТАЦИИ ЛИТЕРАТУРНОГО НАСЛЕДИЯ ДЕЯТЕЛЕЙ «АЛАШ».....	53
Ташагыл А., Копеева С.Ж. ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ И ЗНАЧЕНИЕ МУСУЛЬМАНСКОЙ ФРАКЦИИ В I И II ГОСУДАРСТВЕННОЙ ДУМЕ.....	64
Жусип С.Х.А., Жуматай С. ВСЕРОССИЙСКОЕ УЧРЕДИТЕЛЬНОЕ СОБРАНИЕ И ИСТОРИЯ СОЗДАНИЯ РЕСПУБЛИКИ АЛАШ.....	71
Кеменгер К.Р. ИСТОРИЧЕСКОЕ И МЕНТАЛЬНО-СИМВОЛИЧЕСКОЕ ЗНАЧЕНИЕ АРХЕТИПА «АЛАШ» В КАЗАХСКОМ СОЦИОКУЛЬТУРНОМ ОБЩЕСТВЕ XX ВЕКА.....	83
Муканова Г.К., Сарсембина К.К. МЕЛОДИИ СТЕПИ: РЕПРЕССИРОВАННЫЙ ДЕЯТЕЛЬ КУЛЬТУРЫ КАЗАХСТАНА, КОМПОЗИТОР ИВАН КОЦЫК (1891–1938).....	93
Салморбекова Р.Б., Саралаев Н.К., Мурзалиева З.К. ПРАВОСЛАВИЕ В КЫРГЫЗСТАНЕ: ЭТАПЫ СТАНОВЛЕНИЯ И РОЛЬ В ДУХОВНОЙ ЖИЗНИ ОБЩЕСТВА.....	110
Тулбасиева С.К. ИЗ СТРАНИЦ ИСТОРИИ СОВЕТСКОГО КОЛХОЗА: КОЛХОЗ «ГОРНЫЙ ГИГАНТ» В ГОРОДЕ АЛМА-АТЫ. 30-Е ГОДЫ XX ВЕКА.....	122
Хасанаева Л.М. РОЛЬ НАЦИОНАЛЬНОЙ ИНТЕЛЛИГЕНЦИИ В ПОЛИТИКЕ НАЦИОНАЛЬНО-ТЕРРИТОРИАЛЬНОГО РАЗМЕЖЕВАНИЯ.....	139
Даулетханов А.Д. О ИСТОРИЧЕСКОМ МЕСТЕ ГОРОДА ЧИГУ.....	153
Женис Е.Ж. КУЛЬТУРА МАКА В СЕМИРЕЧЬЕ В КОНЦЕ XIX - В НАЧАЛЕ XX ВЕКА.....	165
Кенжебекова Ж.К. ФОРМИРОВАНИЕ И РАЗВИТИЕ ИНСТИТУТА МЕДИАЦИИ В РЕСПУБЛИКЕ КАЗАХСТАН: ПРОБЛЕМЫ И ПУТИ ИХ РЕШЕНИЯ.....	174
Шолахов М.Г. АНАЛИЗ ЗАПАДНОЕВРОПЕЙСКОЙ ИСТОРИОГРАФИИ НОГАЙСКОЙ ОРДЫ.....	181

Редакцияның мекен-жайы:

010000, Қазақстан Республикасы, Астана қаласы, Қабанбай батыр даңғ., 11/5
Қазақстан және Орталық Азия тарихы институты
Scientific Journal “Central Asian courier” редакциясы

Сайтқа сілтеме: <https://sjcacourier.com/>

Тел.: +7 (776) 301-11-11 (Ұялы телефон)
+7 (775) 537-77-72 (whatsapp)

E-mail: hkca.kz@gmail.com

Журнал Қазақстан Республикасы Мәдениет және ақпарат министрлігінде
2025 ж. 20 маусымда тіркеліп, № KZ20VPY00122471 куәлігіне ие болды.

Мақалаларды қайта бастырып жариялағанда, микрофильмге және басқа да көшірмелерге
түсіргенде міндетті түрде журналға сілтеме жасау қажет.